

Инструкция за вземане и изпращане на материали от животни за туларемия

Материали от животни се изследват за *F. tularensis* при съмнение за или установен епидемичен взрив или епизоотия от туларемия.

Изследват се:

- органи от животински трупове и/или уловени живи животни - диви зайци, полевки, мишки и други гризачи в природните огнища, както и от плъхове и мишки в населените места;
- кръвосмучещи ектопаразити (кърлежи и бълхи), свалени от животните или намерени в епизоотичното огнище.

I. Умрели животни

- Предварително трябва да бъде изключена друга причина (напр. отравяне) за измирането на животни в природните огнища.
- При събирането на умрели животни трябва да се има предвид, че най-високо възприемчиви към туларемия са: зайци, полевки, домашни мишки, водни плъхове, ондатри и в по-малка степен сиви плъхове и други видове гризачи.
- Задължително се спазват следните правила:
 - Използват се лични предпазни средства (ЛПС) - дебели гумени ръкавици.
 - По възможност се избягва вземането на животински трупове във фаза на напреднало разлагане.
 - Животните се поставят в подходящи пластмасови, добре затварящи се контейнери или в добре затворена двойна найлонова опаковка.
 - Опаковката се номерира и надписва, в съответствие с данните съдържащи се в съпроводителното писмо.
 - При невъзможност да бъдат доставени в лабораторията в рамките на 24 часа, пресните труповете се замразяват на -20°C и в последствие се транспортират в условия, предотвратяващи размразяването им.
 - Ако поради атмосферните условия, животинските трупове са замръзнали при откриването им, се вземат мерки да се предотврати размразяването им по време на съхранение и транспорт до лабораторията.

II. Живи животни

- Влизат в съображение, когато не са намерени умрели животни в огнищата.
- Освен изброените в точка I. бозайници, тук се обръща внимание и на болни хищни животни, вкл. котки и кучета, при които има съмнение за контакт със заразени гризачи.
- Уловените екземпляри се поставят в подходящи контейнери, чиито отвори за осигуряване на въздух са покрити с дебел слой марля или гъста метална мрежа.
- Транспортират се до лаборатория, с персонал обучен за вземане на проби от животински органи и тъкани.

III. Органи и тъкани

- Вземане на проби от органи и тъкани се извършва от обучен за целта персонал (ветеринарни специалисти), при използване на ЛПС: дебели гумени ръкавици, лицева маска (FFP3), защитни очила, непромокаема престилка.
- От неразложени трупове или евтаназирани животни се вземат: далак, лимфни възли, черен дроб и бъбрек.
- При напреднало трупно разлагане се взема тръбна кост или 2-5 сс костен мозък.
- Всеки орган/материал от него се поставя в отделен контейнер, който се затваря плътно, външната му повърхност се дезинфектира и се надписва.
- По най-бързият начин пробите се транспортират в хладилни условия (2-8⁰С) до РЗИ по места и от там се изпращат до Националния център по заразни и паразитни болести (НЦЗПБ) в НРЛ по Особено опасни бактериални инфекции (НРЛ ООБИ)
- Унищожаването на животинските трупове се извършва в екарисаж.

V. Ектопаразити (вектори) – кърлежи и бълхи

- Работи се с ръкавици и пинсети!
- Ектопаразити се събират като се свалят от уловените/намерени животни или се събират на различни места в огнището.
- За векторите свалени от едно животно или събрани от едно гнездо се използва един контейнер.

- За бактериологично изследване е необходимо изпращане на живи ектопаразити. Запазване виталността на уловените екземпляри се постига с осигуряване на влажна среда (свежи тревички или навлажнено с вода памуче) в добре затворен контейнер, който се съхранява (макс. 5 дни) и транспортира при температура на околната среда.
- За молекулярно-биологично изследване (PCR) може да се изпращат и мъртви ектопаразити, поставени в добре затворени контейнери, транспортирани на 2-8°C.
- Ако се налага по-дълго съхранение пробите се замразяват и транспортират в лед.
- Контейнерите с ектопаразити се затварят плътно, външната им повърхност се дезинфектира и се надписват.

VI. Съпроводително писмо

Всички материали/ проби се описват в съпроводително писмо, което съдържа:

- Дата на вземане на пробите, Име на пробовземача, Месторабота
- Цел на изследването
- Вид на пробата (описват се: орган/и, тъкан, ектопаразити)
- Животно от което е взета, състояние на животното при неговото откриване
- Откъде е взета пробата (район и т.н.)
- Дата на изпращане на пробата (ако е различна от дата на пробовземане се описват условията, при които е съхранявана до изпращането ѝ)
- По кого се изпраща
- Задължително актуален телефон за връзка

VII. Опаковане и транспортиране на пробите

- Материалите за изследване, съмнителни за туларемия спадат към категория Б (Category B) биологични вещества (UN 3373): Първичният контейнер се поставя в плътно затварящ се втори контейнер, като пространството между тях се уплътнява с абсорбиращ материал (лигнин). Вторият контейнер и съпроводителното писмо се поставят в картонена кутия, която се запечатва и етикетира с адресите на изпращача и получателя.

- Според материала, който се изпраща се спазва и необходимия за него (виж по-горе) температурен режим на транспортиране (2-8⁰С; -20⁰С; околна температура).
- Забранено е изпращане по поща!
- Пробите се изпращат в НРЛ ООБИ по куриер.
- **Контакти:**

Преди изпращане телефонирайте в Националната Референтна Лаборатория по Особено Опасни Бактериални Инфекции (НРЛ ООБИ) тел. 02 8319125

Пробите се изпращат на адрес:
1233 София, бул. Генерал Столетов 44А, НЦЗПБ, НРЛ ООБИ

VIII. Пост-експозиционна профилактика

- При инцидент (ухапване, убождане, изпръскване и пр.) с вероятно инфекциозен материал се препоръчва ежедневно проследяване за повишаване на телесната температура или поява на други, характерни за туларемия клинични прояви при пострадалия.
- Проследяването е за период от 14 дни.
- При съмнение за развитие на инфекцията се провежда консултация с инфекционист и се изпраща материал за изследване в НРЛ ООБИ, НЦЗПБ.